

Označení „sedlák“ se po roce 1948 stalo naprosto hanlivé a v dalších desetiletích téměř z našeho slovníku vymizelo. Ačkoliv na rolnickém stavu stál náš venkov a výživa našeho obyvatelstva, likvidace těchto obyvatel nebrala konce. Budoucnost našeho venkova spočívala ve združstevnění, kolektivizaci a ve velkých státních statcích. Svobodný rolník, který dříve podle svého rozumu a své vůle hospodařil na vlastní půdě, se násilím změnil v zemědělského dělníka. Rodový vztah k půdě, ono citové pouto k zemědělské práci, které děd předával ze syna na vnuka, se zcela vytratilo.

Meze byly rozorány, dobytek společně ustájen, zemědělské stroje a povozy soukromníkům odebrány. Hospodářská stavení a usedlosti, z nichž byli původní majitelé vyhnáni, se změnila ve zříceniny a zcela zpustla. Obraz našeho venkova se zásadně změnil. Staří hospodáři tento úpadek se zděšením pozorovali. Než však k němu došlo, bylo na našem venkově vybojováno nespočet marných bojů a odehrála se tu nespočetná lidská dramata.

Rod Brůzlů

Moji předkové přišli do Příseky kolem roku 1656, kdy zde zakoupili grunt č.p. 25. V lánském rejstříku z roku 1674 stojí, že roku 1656 držel tento grunt č.p. 25 Pavel Brůzl. Naši předkové byli zřejmě dobrými hospodáři, zúrodněním zdejší krajiny a výstavbou nových hospodářských budov si vybudovali prosperující hospodářství o výměře 36 ha.

Po druhé světové válce, zvláště u nás, lidé s oblibou naslouchali komunistům, kteří slibovali společnost spravedlivou, bez vykořisťování, stát, který se bude o člověka starat od kolébky až po hrob. V dobovém deníku Práce z roku 1957 stálo: *„Pracovní týden bude 35 hodin, zmizí těžká fyzická práce, SSSR předstihne Ameriku ve všech ukazatelích do roku 1970, do roku 1971 bude mít každá rodina bezplatný byt, bude zavedeno bezplatné cestování, budou zdarma komunální služby, voda, topení i plyn.“*

Není divu, že na tyto pohádky lidé rádi slyšeli. Skutečnost, jak již nyní víme, byla zcela jiná. Nic zadarmo, ale každý kilogram masa, pomerančů a jiných potravin byl vykoupen čekáním ve frontách.

Po „vítězném únoru“ 1948 přestala KSČ předstírat, že je stranou demokratickou a všemi prostředky, i těmi nejkrutějšími, začala uskutečňovat přeměnu naší společnosti tak, aby se podobala našemu vzoru – Sovětskému svazu.

Na venkově začala socializace, přičemž zemědělci s výměrou nad 15 ha byli komunistickou stranou prohlášeni za nepřátele zřízení, a když byli zlikvidováni, přišli na řadu i drobní zemědělci. Zavírali i lidi, kteří nevladnili žádný majetek, ale nesnášeli nespravedlnost – to byli lidé s rovnou páteří a charakterem. Cesta k likvidaci selského stavu a venkovní společnosti byla připravena.

V roce 1952 po žních přijel do naší obce Příseka malý autobus s rudými agitátory, aby nás přesvědčili k založení JZD. Nikdo nechtěl podepsat, kromě učitele a krejčího. Nakonec začali vyhrožovat, že když se JZD nezaloží, vystěhují pár sedláků, dobytek a půdu rozdělí ostatním a nakonec stejně do družstva vstoupí.

A tak se stalo, že 24. listopadu 1952 ráno přišli do našeho bytu dva příslušníci SNB, otce zatkli a odvezli do jihlavské věznice. Ještě během dopoledne přijela komise, jejíž členové všechno sepsali, nám nařídili, že se do tří dnů musíme vystěhovat z domu a vzít si můžeme jen to, co uneseme v rukách. V této strašné chvíli nám moc pomohl můj strýc Bedřich Musil, strojník z Brtnice, který zajel do Jihlavy za předsedou ONV Holubem, který poté přijel navečer do Příseky a „milostivě“ nám dovolil, že si s sebou můžeme vzít i nějaký nábytek. Strýc nám také zařídil ubytování na Státním statku Brtnice, kde jsme pak všichni pracovali.

Již 3. prosince 1952 se v Jihlavě konal soud, jehož verdiktem byly dva roky vězení, ztráta občanských práv, ztráta veškerého majetku, pokuta ve výši 20 000 Kč a zákaz vstupu do rodné obce navždy. Matčina polovina majetku byla bez soudu zkonfiskována. Soudu jsem byl přítomen, byla to předem připravená fraška, při níž například otcovi vyčítali, že hraje v kostele na varhany, že umí německy, že roznáší mandelinku bramborovou a jiné nesmysly. Svědka, který měl dosvědčit, že otec roznáší „amerického brouka“, se soud ptal:

„Viděl jste, že pan Brůzl roznáší mandelinku?“

Ten odpověděl:

„Celé odpoledne tam v bramborách chodili, tak co jiného tam mohli dělat?“

Tato ubohá slova byla brána jako důkaz! My jsme v těch bramborách s rodiči onu mandelinku hledali, vždyť to bylo nařízené. Ale v tomto období roku 1952 se v Přísece ještě nevyskytovala.

Na jakoukoli otcovu obhajobu řekli:

„Bud'te zticha, vy nemáte co mluvit.“

To však komunistům nestačilo. Otcova bratra vyhodili z finančního ředitelství v Brně a on pak musel celý život pracovat na různých stavbách. Bratranec byl zavřen v Ilavě, kde dostal tuberkulózu a brzy po návratu z vězení zemřel. Ani nám, dětem, nedali soudruzi pokoj. Sestra Jaroslava měla domluveno učení na švadlenu, ale na příkaz MNV v Brtnici musela nastoupit do ČSSS. Když jsem chtěl po vojně vystudovat strojní průmyslovou školu, ředitel státu (bývalý švec od Bati) mi řekl, že můj otec byl kulak, a tak to bylo zamítnuto. Je neuvěřitelné, když moje nejstarší dcera jako premiantka vycházející v roce 1976 školu nesměla jít studovat pedagogickou školu. Důvod? Děda kulak s 36 ha a tříletá docházka na náboženství v obecné škole. Byli jsme občané druhé kategorie, nerovnoprávní, určení k vyhynutí!

Z jihlavské věznice byl otec převezen do věznice na Pankráci, kde dozorcí, aby dokázali svoji třídní nenávisť, při každé příležitosti vězně fackovali nebo kopali. Z Pankráce putoval na Jáchymovsko, kde těžil uran. O tom, co tam zažil, nerad vyprávěl. Jen řekl, že nikdy netušil, jak je člověk schopen druhému člověku ubližovat. Tam, kde není Bůh, je dovoleno všechno.

Z Jáchymova se vrátil, když zemřel vrahoun Gottwald. Vrátil se bez zubů a těžce nemocen po nevyлéčeném zápalu plic, který dostal, když byli nuceni spát na holém betonu v korekci. Dostal silné astma, nemohl dýchat a dusil se. Museli ho dát do polovičního důchodu. Tak skončil vynikající sedlák, který byl příkladem v obci všem ostatním. Jako rolník množil brambory pro Osevu Havlíčkův Brod, travní semena pro Rožnov pod Radhoštěm, choval ušlechtilá plemena prasat, stavěl nové hospodářské budovy. Lidé k němu často chodili na radu, protože byl chytrý a sečtělý. Měl přečteny snad všechny knihy v brtnické knihovně, hrál na varhany a výborně na flétnu. Co si myslet o režimu, který likvidoval takové lidi? V roce 1952 bylo na okrese Jihlava

zlikvidováno 25 sedláků „kulaků“, mezi nimi Tomáš Brůzl a Josef Štefl z Příseky, oba nejlepší hospodáři ve vsi.

Když jsme chtěli navštívit hrob naší rodiny v Přísece, musel jsem žádat na ONV v Jihlavě o povolení ke vstupu do obce. V roce 1956 vozil otec s traktoristou uhlí z nádraží v Lukách a na chvíli se v Přísece zastavil, aby si koupil svačinu. Někdo z udavačů ho nahlásil a otce za porušení zákazu opět zavřeli.

V roce 1974 jsme si v Brtnici postavili dům a vzali k sobě rodiče, již důchodce. O brtnické pouti si otec dovedl jako hosta pana Vránu z Příseky, o kterém jsme již dávno věděli, že on i učitel Jelínek podepsali souhlas s vystěhováním naší rodiny. Byl to otcův spolužák. Když pak odešel z návštěvy, maminka se ozvala:

„Tomáši, co tomu řeknou lidé? On podepsal a ty ho hostíš.“

Otec zvedl oči od knihy a povídá:

„Víš, Aničko, oni jsou ti komunisté vlastně chudáci, kteří se stali obětí své vlastní ideologie zrovna tak, jako my jsme oběťmi ideologie jejich.“

Otec byl pravý křesťan a uměl odpouštět. Před svojí smrtí napsal do rodinné knihy tato slova:

„Historie nás učí, že každé násilí a bezpráví se po čase obrátí proti těm, kteří je způsobili. Proto věřím, že když ne já, tak naše děti se na rodný dům jednou vrátí.“

Měl pravdu. Jeho víra a přání se vyplnila. V roce 1990 nám byl v restituci vrácen náš rodný dům v Přísece. Byl zcela zdevastovaný, beze střech. Některé objekty zmizely úplně, poněvadž předseda JZD je rozdával svým známým na rozbourání, když si stavěli své nové domy. Práce celých generací předků byla zcela zničena. Deset let jsme intenzivně pracovali, abychom dům alespoň zčásti uvedli do původního stavu.

V roce 1990 mi bylo umožněno nahlédnout do soudních spisů, ve kterých bylo mimo jiné zaznamenáno rozhodnutí „bezpečnostní trojky“, která rozhodovala o tom, kdo bude zavřený. Ve spisu je zapsáno:

„Tomáš Brůzl z Příseky č.p. 25, jeden z nejlepších hospodářů v Přísece, je u lidí oblíbený, lidé z Komárovic, Uhřínovic a Příseky k němu chodí na radu, navrhujeme ho nejméně na dva roky izolovat.“

Podepsáni tři funkcionáři OV KSČ, SNB a prokuratury. Ty dva roky vězení byly napsány na zadní straně obžalovacího spisu jako pokyn pro soudce. Soud byl jen divadlo, které mělo pořádně poštvat dělnickou třídu proti sedlákům. Lepší obžalobu komunistického režimu by si nikdo nevymyslel, než ti dva soudruzi, a ještě se pod to podepsali.

Nyní má v rukou budoucnost mladá generace, která má možnost poznávat celý svět a učit se cizí jazyky. Mladá a sebevědomá generace ve spojené Evropě, o které snil už náš kdysi slavný král Jiří z Poděbrad, přinese snad příštím generacím mír a lepší životní úroveň. Kéž by zbytečně proteklá krev našich otců za vlády komunistů nebyla marná a příští generace už nemusely takovouto zkušeností nikdy projít. Musíme navázat na naše slavné tradice, vrátit se ke kořenům.

Příběh sedlácké rodiny Brůzlů je čerpán se svolením vydavatele z II. dílu knihy Miloslava Růžičky Vyhnaní – akce „Kulak“, vydané autorem v roce 2011.

Knihu plnou podobných příběhů, které by neměly být zapomenuty, můžete zakoupit v e-shopu na adrese www.ceskatrikolora.cz